ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 10ης Ιουλίου 1990 *

Στην υπόθεση Τ-64/89,

Automec Srl, με έδρα το Lancenigo di Villorba (Treviso Ιταλίας), εκπροσωπουμένη από τους Giuseppe Celona, δικηγόρο Μιλάνου, και Piero M. Ferrari, δικηγόρο Ρώμης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Georges Margue, 20, rue Philippe-II,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τον Enrico Traversa, μέλος της νομικής υπηρεσίας της, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της νομικής υπηρεσίας της, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως του από 30 Νοεμβρίου 1988 εγγράφου της Επιτροπής,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. Cruz Vilaça, Πρόεδρο, H. Kirschner, R. Schintgen, R. García-Valdecasas και K. Lenaerts, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

λαμβάνοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 6ης Μαρτίου 1990,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Τα πραγματικά περιστατικά που αποτέλεσαν την αιτία της προσφυγής

1 Η προσφεύγουσα είναι εταιρία περιορισμένης ευθύνης του ιταλικού δικαίου, η έδρα της οποίας βρίσκεται στο Lancenigo di Villorba (επαρχία του Treviso). Το 1960, η εταιρία συνήψε με την BMW Italia SpA (εφεξής: BMW Italia) σύμβαση επιλεκτικής διανομής αυτοκινήτων οχημάτων BMW για την πόλη και την επαρχία του Treviso. Με έγγραφο της 20ής Μαΐου 1983, η BMW Italia ενημέρωσε την προσφεύγουσα για την πρόθεσή της να μην ανανεώσει τη σύμβαση, η ισχύς της οποίας έληγε στις 31 Δεκεμβρίου 1984. Η προσφεύγουσα ενήγαγε την BMW Italia ενώπιον του Tribunale του Μιλάνου με αίτημα τη συνέχιση των συμβατικών σχέσεών τους. Επειδή το Tribunale του Μιλάνου απέρριψε την αγωγή, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση ενώπιον του Corte d' appello του Μιλάνου. Εξάλλου, η BMW Italia ζήτησε με δύο χωριστές δίκες από το Tribunale του Treviso να απαγορεύσει στην προσφεύγουσα να κάνει χρήση των κατατεθέντων σημάτων της BMW μέσω διαφημιστικών μηνυμάτων αφορώντων οχήματα παράλληλης εισαγωγής. Η BMW Italia ηττήθηκε και στις δύο υποθέσεις.

2 Στις 25 Ιανουαρίου 1988 η προσφεύγουσα υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, εφεξής: κανονισμός 17). Προς στήριξη της αιτήσεώς της, η προσφεύγουσα διευκρίνισε ότι η συμπεριφορά της BMW Italia και της γερμανικής μητρικής εταιρίας BMW AG συνιστούσαν παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ. Το σύστημα διανομής της BMW, το οποίο η Επιτροπή ενέκρινε, όσον αφορά την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με την απόφαση 75/73/ΕΟΚ, της 13ης Δεκεμβρίου 1974, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (GUCE 1975, L 29, σ. 1), αποτελεί κατά την προσφεύγουσα σύστημα επιλεκτικής διανομής. Φρονώντας ότι ανταποκρίνεται στα απαιτούμενα ποιοτικά κριτήρια, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η BMW Italia δεν έχει το δικαίωμα να αρνείται να της προμηθεύει οχήματα και ανταλλακτικά BMW, ούτε να την εμποδίζει να χρησιμοποιεί το σήμα BMW. Σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Οκτωβρίου 1986

στην υπόθεση 75/84 (Metro κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 3021, συγκεκριμένα σ. 3091), η BMW Italia είναι, αντίθετα, υποχρεωμένη να εγκρίνει την προσφεύγουσα ως διανομέα.

3 Υπό την έννοια αυτή, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η BMW οφείλει:

— να εκτελέσει, στις τιμές και με τις ισχύουσες για τους μεταπωλητές προϋποθέσεις, τις παραγγελίες οχημάτων και ανταλλακτικών στις οποίες προέβη η προσφεύγουσα·

— να επιτρέψει τη χρήση των σημάτων BMW από την προσφεύγουσα, στα αναγκαία για τη συνήθη ενημέρωση του κοινού όρια και σύμφωνα με τις επικρατούσες στον τομέα του αυτοκινήτου λεπτομέρειες.

4 Κατόπιν αυτού, η προσφεύγουσα ζήτησε από την Επιτροπή να εκδώσει απόφαση διατάσσουσα την BMW Italia και την BMW AG να θέσουν τέρμα στην καταγγελθείσα παράβαση και να συμμορφωθούν προς τα ανωτέρω προτεινόμενα μέτρα και σε όσα η Επιτροπή θα έκρινε αναγκαία ή λυσιτελή.

5 Με έγγραφο της 1ης Σεπτεμβρίου 1988, η προσφεύγουσα προσκόμισε στην Επιτροπή συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία επί του προβαλλομένου εμπορικού αποκλεισμού εκ μέρους της BMW.

6 Στις 30 Νοεμβρίου 1988, η Επιτροπή απέστειλε στην προσφεύγουσα συστημένη επιστολή, την οποία υπέγραψε ο Temple Lang, διευθυντής της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού. Η επιστολή, η οποία περιήλθε στην προσφεύγουσα στις 10 Δεκεμβρίου 1988, είχε το ακόλουθο περιεχόμενο:

« Αναφερόμενος στην επανάληψη της έρευνας που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας, καθώς και στις διάφορες τηλεφωνικές συνομιλίες μεταξύ των συνεργατών μου Stöver και Locchi και του δικηγόρου σας Ferrari, βρίσκομαι στη δυσάρεστη θέση να σας πληροφορήσω ότι η Επιτροπή δεν είναι αρμόδια να εκδώσει απόφαση συναφώς, με βάση τα στοιχεία που της προσκομίστηκαν και προς την κατεύθυνση που επιθυμείτε.

Η εταιρία σας αναφέρεται στη σύμβαση που συνήψε με την BMW Italia και τέθηκε σε ισχύ κατά το έτος 1960: η σύμβαση αυτή καταγγέλθηκε από την BMW στις 31

Δεκεμβρίου 1984 και δεν αμφισβητείται ότι η BMW ενήργησε νομότυπα στα πλαίσια των συμβατικών ρητρών.

Εντούτοις, επικαλούμενοι το γεγονός ότι η BMW θέσπισε σύστημα επιλεκτικής διανομής στην Ιταλία, ζητήσατε από την Επιτροπή να εκδώσει απόφαση με την οποία να υποχρεωθεί ο εν λόγω κατασκευαστής αυτοκινήτων, λόγω παραβάσεως του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ, να επαναλάβει τις παραδόσεις εμπορευμάτων στην επιχείρησή σας και να επιτρέψει τη χρησιμοποίηση του σήματος της BMW, όπως το πράττει για τους τρεις άλλους αντιπροσώπους της επαρχίας του Treviso.

Τέλος, εκείνο που αντιλαμβάνομαι είναι ότι η εταιρία σας παραπονείται ότι, εξαιτίας των υποχρεωτικών τιμών και της υποχρεώσεως τηρήσεως των όρων που θέτει η BMW σε θέματα επενδύσεων, διαφημίσεως και διανομής, όρων που τηρήσατε κανονικά, δεν κατέστη εφικτό στην εταιρία σας να ακολουθήσει μια οικονομική πολιτική αυτοτελή και επαρκώς δυναμική, ώστε να μπορέσει να διατηρήσει τον όγκο πωλήσεων στο απαιτούμενο από την BMW επίπεδο.

Το γεγονός αυτό, ενώ μπορεί να ληφθεί υπόψη από τους τακτικούς δικαστές της εθνικής έννομης τάξης για την απόφαση επί της ζημίας που υπέστητε, δεν μπορεί, αντίθετα, να αποτελέσει αντικείμενο επικλήσεως εκ μέρους της Επιτροπής με σκοπό να υποχρεωθεί η BMW να επαναλάβει τις παραδόσεις εμπορευμάτων στην επιχείρησή σας.

Επιπλέον, η κοινοτική ρύθμιση σε θέματα ανταγωνισμού, τουλάχιστον όσον αφορά την αγορά του αυτοκινήτου, τροποποιήθηκε από την 1η Ιουλίου 1985 με την έκδοση του κανονισμού (ΕΟΚ) 123/85. Φαίνεται ότι οι διάφοροι ευρωπαίοι κατασκευαστές αυτοκινήτων τροποποίησαν τις αντίστοιχες συμβάσεις διανομής τους, προκειμένου να τις καταστήσουν σύννομες προς τον κανονισμό. Οι διαθέσιμες πληροφορίες δεν επιτρέπουν την υπόθεση ότι η BMW Italia δεν έλαβε με τη σειρά της μέτρα, προκειμένου να καταστήσει σύννομο το δίκτυο διανομής της με τους προαναφερθέντες κοινοτικούς κανόνες σε θέματα ανταγωνισμού. »

Η διαδικασία

7 Η παρούσα προσφυγή η οποία αποσκοπεί, κατά την προσφεύγουσα, στην ακύρωση της αποφάσεως που περιείχε το προαναφερθέν έγγραφο, ασκήθηκε με δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 17 Φεβρουαρίου 1989. Προς στήριξη του αιτήματός της, η προσφεύγουσα επικαλείται επτά λόγους. Υποστηρίζει, πρώτον, ότι η Επιτροπή παραβίασε το άρθρο 3, παράγραφος 2, περίπτωση β), του

κανονισμού 17 και, δεύτερον, ότι παραβίασε το άρθρο 155 της Συνθήκης ΕΟΚ. Σύμφωνα με την ανακοίνωση 85/C 17/03 σχετικά με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 123/85 (ΕΕ C 17, σ. 4) που εξέδωσε η ίδια, η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει την αίτηση « με τη δέουσα επιμέλεια » αντί να « τη λησμονήσει ταχέως ». Τρίτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 123/85, της 12ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής και εξυπηρετήσεως των πελατών πριν και μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ 1985, L 15, σ. 16, εφεξής: κανονισμός 123/85), προβάλλοντας ότι ο κανονισμός αυτός δεν εφαρμόζεται στο σύστημα επιλεκτικής διανομής που ακολουθεί η BMW. Τέταρτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη, θεμελιούμενη απλώς σε υποθέσεις όσον αφορά τη συμπεριφορά της BMW. Πέμπτον, η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η Επιτροπή, η οποία φαίνεται ότι « ενδιαφέρεται αποκλειστικά να μην ενοχλήσει την BMW », ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας. Έκτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, σε περίπτωση κατά την οποία ο κανονισμός 123/85 εφαρμοζόταν στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή θα όφειλε, βάσει του άρθρου 10 του εν λόγω κανονισμού, να ανακαλέσει το πλεονέκτημα εφαρμογής του στο σύστημα διανομής που καθιέρωσε η BMW. Επικουρικώς και σε έβδομη σειρά, η προσφεύγουσα αμφισβητεί το κύρος του κανονισμού 123/85. Ισχυρίζεται ότι, στον βαθμό που η στάση της Επιτροπής αποτελεί άμεση και αναπόδραστη συνέπεια του εν λόγω κανονισμού, ο τελευταίος πάσχει ακυρότητα ως αντικείμενος προς το άρθρο 85 της Συνθήκης.

8 Μετά την άσκηση της προσφυγής, η Επιτροπή απηύθυνε στις 26 Ιουλίου 1989 προς την προσφεύγουσα δεύτερη συστημένη επιστολή, υπογραφόμενη τη φορά αυτή από τον γενικό διευθυντή ανταγωνισμού. Με το εν λόγω έγγραφο η Επιτροπή διευκρίνιζε στην προσφεύγουσα ότι η τελευταία δεν είχε ερμηνεύσει ορθά το από 30 Νοεμβρίου 1988 προηγούμενο έγγραφό της. Αποστέλλοντας το έγγραφο αυτό, οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν σημαίνει ότι είχαν την πρόθεση να θέσουν την υπόθεση στο αρχείο. Οι εν λόγω υπηρεσίες περιορίστηκαν στο να εκφράσουν την άποψη ότι η διαφορά μεταξύ της προσφεύγουσας και της BMW Italia υπαγόταν καταρχάς στη δικαιοδοσία των ιταλικών τακτικών δικαστηρίων. Συνεπώς, το έγγραφό τους δεν αποτελούσε την οριστική τοποθέτηση της Επιτροπής. Απόδειξη αυτού αποτελεί το γεγονός ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν αναφέρονται στο άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37, εφεξής: κανονισμός 99/63).

9 Με το αυτό έγγραφο της 26ης Ιουλίου 1989, η Επιτροπή πληροφόρησε επίσημα την προσφεύγουσα ότι δεν είχε την πρόθεση να δώσει ευνοϊκή συνέχεια στην από 25 Ιανουαρίου 1988 αίτησή της. Η πληροφορία αυτή παρασχέθηκε « κατ' εφαρμογή και για τους σκοπούς » του άρθρου 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ. Η Επιτροπή κάλεσε

την προσφεύγουσα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της συναφώς εντός προθεσμίας δύο μηνών. Προσέθεσε ότι το νέο αυτό έγγραφο είχε ως συνέπεια την εξαφάνιση των ενδεχομένων εννόμων συνεπειών του προηγουμένου εγγράφου της 30ής Νοεμβρίου 1988.

10 Στις 27 Ιουλίου 1989, μία ημέρα δηλαδή μετά την αποστολή στην προσφεύγουσα της δεύτερης συστημένης επιστολής, η Επιτροπή υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 91, παράγραφος 1, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου παρεμπίπτουσα αίτηση, χωρίς να καταθέσει υπόμνημα αντικρούσεως επί της ουσίας. Το αίτημα που απευθυνόταν προς το Δικαστήριο ήταν να αποφανθεί επί της αιτήσεως χωρίς να εισέλθει στην ουσία. Επειδή, κατά την άποψη της Επιτροπής, η ανακοίνωση της 26ης Ιουλίου 1989 συνεπήχθη την εξαφάνιση του αντικειμένου της διαφοράς, θεωρεί ότι η προσφεύγουσα οφείλει να παραιτηθεί από την προσφυγή της. Για το ενδεχόμενο της εμμονής της προσφεύγουσας στα αιτήματά της, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι δεν συντρέχει λόγος αποφάνσεως και να συμψηφίσει τα έξοδα κατ' εφαρμογή του άρθρου 69, παράγραφος 5, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου.

11 Η προσφεύγουσα κατέθεσε παρατηρήσεις με τις οποίες ζητείται να απορριφθεί η παρεμπίπτουσα αίτηση. Επειδή η Επιτροπή δεν μετέβαλε την απόφασή της να θέσει την υπόθεση στο αρχείο, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η νέα ανακοίνωση δεν κατέστησε άνευ αντικειμένου την προσφυγή.

12 Παράλληλα με την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία και σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ, η προσφεύγουσα υπέβαλε, με έγγραφο της 4ης Οκτωβρίου 1989, στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις της επί της ανακοινώσεως της 26ης Ιουλίου 1989. Με το έγγραφο αυτό δόθηκαν ορισμένες διευκρινίσεις επί του αντικειμένου και του περιεχομένου της αιτήσεώς της.

13 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το Δικαστήριο παρέπεμψε, με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989, την υπόθεση στο Πρωτοδικείο.

14 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) δέχθηκε το αίτημα της Επιτροπής να αποφανθεί επί της παρεμπίπτουσας αιτήσεώς της χωρίς να εισέλθει στην ουσία.

15 Οι εκπρόσωποι της προσφεύγουσας και της Επιτροπής ανέπτυξαν προφορικά τις προτάσεις τους και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 6ης Μαρτίου 1990.

16 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής ζήτησε και του επετράπη να καταθέσει στη γραμματεία αντίγραφο της από 28 Φεβρουαρίου 1990 επιστολής, με την οποία ο Sir Leon Brittan, αντιπρόεδρος της Επιτροπής, επιφορτισμένος με θέματα ανταγωνισμού, πληροφόρησε εξ ονόματος της Επιτροπής την προσφεύγουσα ότι η πρώτη αποφάσισε να απορρίψει την υποβληθείσα στις 25 Ιανουαρίου 1988 αίτησητης προσφεύγουσας. Οι λόγοι στους οποίους στηρίζεται η απόφαση αυτή συνοψίζονται κατωτέρω.

17 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του αιτήματος, με το οποίο ζητείται από την Επιτροπή να υποχρεώσει την BMW να επαναλάβει τις παραδόσεις προς την προσφεύγουσα και να της επιτρέψει να κάνει χρήση του σήματός της, η Επιτροπή θεωρεί ότι συναφώς δεν μπορεί να δώσει ευνοϊκή συνέχεια, επειδή δεν διαθέτει την εξουσία εκδόσεως παρομοίων διαταγών σε περίπτωση παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι τα μέτρα αυτά μπορούν ενδεχομένως να δικαιολογηθούν στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης, αλλ' ότι στην προκειμένη περίπτωση η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε καμιά ένδειξη επιτρέπουσα να στοιχειοθετηθεί παράβαση της εν λόγω διατάξεως.

18 Ως προς το δεύτερο σκέλος του αιτήματος, με το οποίο ζητείται γενικότερα από την Επιτροπή να διατάξει την BMW Italia να θέσει τέρμα στην παράβαση του άρθρου 85 που της προσάπτει η προσφεύγουσα, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν υφίσταται κοινοτικό συμφέρον ικανό να δικαιολογήσει τη συνέχιση της εξετάσεως της υποθέσεως. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η προσφεύγουσα μπορεί να φέρει το ζήτημα περί του αν το σύστημα διανομής της BMW Italia συνάδει προς το άρθρο 85 στα εθνικά δικαστήρια, τα οποία επελήφθησαν ήδη διαφοράς με αντικείμενο την καταγγελία της συμβάσεως αντιπροσωπείας μεταξύ της BMW Italia και της εν λόγω επιχειρήσεως που είχε συναφθεί στο παρελθόν. Η Επιτροπή προσθέτει ότι το εθνικό δικαστήριο μπορεί ενδεχομένως, αντίθετα προς την Επιτροπή, να υποχρεώσει την BMW Italia στην αποκατάσταση της ζημίας που ενδεχομένως προκλήθηκε στην προσφεύγουσα συνεπεία της αρνήσεως πωλήσεως.

19 Η προσφεύγουσα, η οποία αμφισβητεί ότι το εν λόγω έγγραφο συνιστά νέα απόφαση, ισχυρίστηκε ότι η εξέτασή του θα ήταν εφικτή τη στιγμή κατά την οποία η παρούσα διαφορά έφθανε στη φάση της εξετάσεως της ουσίας. Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι,

από τη νομολογία του Δικαστηρίου, της παρέχεται η ευχέρεια να προσαρμόσει τις προτάσεις της, προκειμένου να ζητήσει από το Δικαστήριο, όπως άλλωστε ήδη διατύπωσε με τις παρατηρήσεις της επί της παρεμπίπτουσας αιτήσεως, να μην επικυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση.

20 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

1) να κηρύξει την προσφυγή παραδεκτή·

2) να ακυρώσει την ατομική απόφαση της διευθύνσεως ανταγωνισμού, της 30ής Νοεμβρίου 1988, και τον κανονισμό 123/85 στον βαθμό που αποτελεί αναπόδραστα τη μείζονα πρόταση της εν λόγω αποφάσεως·

3) να αναγνωρίσει ότι, δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης, η Επιτροπή οφείλει να λάβει τα μέτρα που απορρέουν από την εκδοθησόμενη απόφαση·

4) να υποχρεώσει την Επιτροπή να αποκαταστήσει τη ζημία·

5) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

21 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

1) να αναγνωρίσει ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως λόγω του ότι η διαφορά κατέστη άνευ αντικειμένου·

2) να συμψηφίσει τα δικαστικά έξοδα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 69, παράγραφος 5, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου.

22 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή προσέθεσε ότι, σε περίπτωση κατά την οποία το Πρωτοδικείο εφαρμόσει το άρθρο 92, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας για να κρίνει την προσφυγή ως απαράδεκτη, ζητεί την καταδίκη της προσφεύγουσας στα δικαστικά έξοδα.

23 Ως προς την παρεμπίπτουσα αίτηση που υπέβαλε η Επιτροπή, η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

1) να απορρίψει την υποβληθείσα από την αντίδικο παρεμπίπτουσα αίτηση και να συνεξετάσει το ζήτημα με την ουσία·

2) να καταδικάσει την Επιτροπή στην απόδοση των εξόδων που συνεπάγεται η παρεμπίπτουσα αίτηση.

24 Μετά τη συζήτηση, ο πρόεδρος κήρυξε την περάτωση της προφορικής διαδικασίας επί της παρεμπίπτουσας αιτήσεως.

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως ακυρώσεως

25 Προς στήριξη της παρεμπίπτουσας αιτήσεώς της, η Επιτροπή επικαλείται δύο λόγους. Αφενός, ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη κοινοποίηση, και συγκεκριμένα το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απόφαση του θεσμικού οργάνου. Αφετέρου, ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα της 26ης Ιουλίου 1989 και 28ης Φεβρουαρίου 1990 εξαφάνισαν τις έννομες συνέπειες του προσβαλλομένου εγγράφου — αν υποτεθεί ότι το εν λόγω έγγραφο συνεπήχθη κάποια συναφή έννομη συνέπεια — και ότι, συνακόλουθα, κατέστησαν την προσφυγή άνευ αντικειμένου.

26 Προκειμένου να αποδείξει ότι το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988 δεν αποτελεί οριστική τοποθέτησή της, δηλαδή τελική απόφασή της, η Επιτροπή αναφέρεται στο περιεχόμενό του, στο γεγονός ότι δεν υπογράφηκε από τον γενικό διευθυντή ή από κάποιο αρμόδιο μέλος της Επιτροπής αλλά από διευθυντή, και κυρίως στο γεγονός ότι δεν γίνεται καμιά αναφορά στο άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι το άρθρο αυτό ορίζει ρητώς τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όταν εκτιμά ότι δεν έχει την ευχέρεια να δώσει ευνοϊκή συνέχεια σε υποβαλλόμενη, βάσει του άρθρου 3 του κανονισμού 17, αίτηση. Σε αντίθεση προς έγγραφο αποστελλόμενο βάσει του άρθρου 6 που προαναφέρθηκε, το προσβαλλόμενο έγγραφο είχε, κατά την Επιτροπή, ως αποκλειστικό σκοπό να γνωστοποιήσει στην προσφεύγουσα μια αρχική αντίδραση των υπηρεσιών της.

27 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής ανέπτυξε τα επιχειρήματά του, προσθέτοντας ότι το προσβαλλόμενο έγγραφο αποτελεί μέρος της αλληλογραφίας που η Επιτροπή ανταλλάσσει συνήθως με καταγγέλλουσες επιχειρήσεις, σε στάδιο που προηγείται της αποστολής της κατά το άρθρο 6 του κανονισμού

99/63/ΕΟΚ κοινοποιήσεως. Η Επιτροπή προσέθεσε ότι οι επιχειρήσεις είναι ενήμερες τόσο της εν λόγω πάγιας τακτικής όσο και των διατάξεων του προαναφερθέντος άρθρου 6. Υπό την έννοια αυτή, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να αγνοούν τον προκαταρκτικό χαρακτήρα συγκεκριμένης τοποθετήσεως, όταν δεν έχει προηγηθεί η κατά το άρθρο 6 διαδικασία. Καίτοι η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι το έγγραφο περιέχει όρους ικανούς να ενσπείρουν ορισμένες αμφιβολίες ως προς τον προσωρινό χαρακτήρα του περιεχομένου του, εντούτοις εκτιμά ότι το αποτέλεσμά τους εξουδετερώνουν άλλες φράσεις με λιγότερο οριστικό περιεχόμενο και ότι το έγγραφο προφανώς δεν αποτελεί απόφαση, όταν εντάσσεται στην αλληλουχία του που πρέπει να καθορίζεται σε συνάρτηση με το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ.

28 Επίσης, η Επιτροπή φρονεί ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι το προσβαλλόμενο έγγραφο συνεπήχθη άμεσες νομικές συνέπειες που της προξένησαν ζημία. Ειδικότερα, κατά την Επιτροπή, κακώς η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το έγγραφο την αποστέρησε από την κύρια πηγή εισοδημάτων της, υπό την έννοια ότι αποτελεί έκφραση της αρνήσεως της Επιτροπής να λάβει τα αιτούμενα κατά της BMW μέτρα. Αφενός, μόνο το έγγραφο της 28ης Φεβρουαρίου 1990 περιέχει απόρριψη αιτήματος της προσφεύγουσας. Αφετέρου, εκείνο που την αποστέρησε από πηγή εισοδημάτων δεν είναι η άρνηση της 28ης Φεβρουαρίου 1990, αλλ' η απόφαση της BMW να τερματίσει τις συμβατικές σχέσεις τους.

29 Κατά την Επιτροπή, εκείνο με το οποίο κινήθηκε η διαδικασία απορρίψεως της καταγγελίας είναι μόνο το έγγραφο της 26ης Ιουλίου 1989. Το έγγραφο αυτό, το οποίο υπέγραψε προσηκόντως ο γενικός διευθυντής, αποτελεί την κατά το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ προκαταρκτική κοινοποίηση. Η οριστική απόφαση απορρίψεως της καταγγελίας ελήφθη μόνομε το έγγραφο της 28ης Φεβρουαρίου 1990, το οποίο υπέγραψε το επιφορτισμένο με τον ανταγωνισμό μέλος της Επιτροπής.

30 Προς στήριξη του δεύτερου λόγου της, η Επιτροπή επικαλείται δύο αποφάσεις που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 5 Οκτωβρίου 1988 και αφορούν τα προσωρινά δικαιώματα αντιντάμπινγκ (υπόθεση 56/85, Brother Industries κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 5655· συνεκδικασθείσες υποθέσεις 294/86 και 77/87, Technointorg κατά Επιτροπής και Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 6077). Η Επιτροπή θεωρεί ότι η συλλογιστική του Δικαστηρίου στις δύο αυτές υποθέσεις, ότι τα έννομα αποτελέσματα προσωρινής πράξεως εξαφανίζονται όταν η πράξη αντικαθίσταται από οριστική, πρέπει κατά μείζονα λόγο να ισχύσει στην προκειμένη περίπτωση.

31 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή υπογράμμισε το γεγονός ότι, διακατεχόμενη από πνεύμα συμβιβασμού και αυστηρής τηρήσεως των δικονομικών κανόνων, ζητεί από το Πρωτοδικείο να αναγνωρίσει ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι θα μπορούσε εκ προοιμίου να ζητήσει από το Δικαστήριο να κηρύξει την προσφυγή απαράδεκτη, επειδή προφανώς η προσβαλλόμενη πράξη δεν ήταν οριστική. Δεν το έπραξε, ώστε το Πρωτοδικείο να μπορέσει να συμψηφίσει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 5, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου, τα έξοδα και για να αποφευχθεί με τον τρόπο αυτό η καταδίκη της προσφεύγουσας στα δικαστικά έξοδα.

32 Μόνον επικουρικώς η Επιτροπή επικαλέστηκε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, τη δυνατότητα εφαρμογής εκ μέρους του Πρωτοδικείου του άρθρου 92, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου, προκειμένου να απορριφθεί η προσφυγή ως απαράδεκτη, λόγω της αμιγώς προπαρασκευαστικής φύσεως της προσβαλλομένης πράξεως.

33 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι το προσβαλλόμενο έγγραφο συνιστά οριστική απόρριψη της αιτήσεώς της. Υποστηρίζει ότι ούτε το έγγραφο της 26ης Ιουλίου 1989 ούτε το υπογεγραμμένο στις 28 Φεβρουαρίου 1990 από το αρμόδιο μέλος της Επιτροπής μπόρεσαν να εξαφανίσουν το αντικείμενο της διαφοράς.

34 Απαντώντας στον πρώτο λόγο της Επιτροπής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, με το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988, η Επιτροπή εξέφρασε με σαφήνεια ότι δεν είχε καν την πρόθεση να εξετάσει την υποθετική περίπτωση παραβιάσεως εκ μέρους της BMW των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης.

35 Κατά την προσφεύγουσα, το γεγονός ότι το προσβαλλόμενο έγγραφο υπεγράφη από διευθυντή της Επιτροπής δεν αρκεί για να καταστήσει σαφές ότι ο υπογράψας δεν ήταν αρμόδιος να λάβει παρόμοια απόφαση επί του θέματος, ούτε ότι για το λόγο αυτό το έγγραφο δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως δυνάμενη να προσβληθεί πράξη. Προς στήριξη της απόψεως αυτής, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι είναι εύλογο η Επιτροπή να ασκεί τις εξουσίες της παρέχοντας σε τρίτους εξουσιοδότηση υπογραφής, ενώ το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει την εν λόγω πρακτική. Συναφώς, αναφέρεται στην απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Ιανουαρίου 1984 (στην υπόθεση 65/83, Erdini κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1984, σ. 211), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε παραδεκτή προσφυγή κατά πράξεως η οποία, λόγω της ιδιότητας του εκδότη της, μπορούσε να εκληφθεί από τον αποδέκτη της ως απόφαση της αρμόδιας αρχής.

36 Επιπλέον, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, ναι μεν η μη τήρηση του άρθρου 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ αποτελεί ελάττωμα της προσβαλλομένης πράξεως, αλλά η πλημμέλεια αυτή δεν είναι ούτε επαρκώς σοβαρή ούτε επαρκώς προφανής, ώστε η πράξη να χαρακτηριστεί ως ανυπόστατη.

37 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι το ζήτημα κατά πόσον το προσβαλλόμενο έγγραφο αποτελεί οριστική πράξη ή απλώς μια « πρώτη αντίδραση » της Επιτροπής ανάγεται στην ουσία της υποθέσεως. Θεωρεί ότι το αυτό ισχύει και όσον αφορά το έτερο ζήτημα που πρέπει, κατ' αυτήν, να εξεταστεί, και συγκεκριμένα το αν η Επιτροπή διέθετε ακόμη την εξουσία να τροποποιήσει την απόφασή της περί απορρίψεως της καταγγελίας ή να την αιτιολογήσει διαφορετικά από τη στιγμή κατά την οποία η πράξη αυτή κατέστη οριστική. Συναφώς, η προσφεύγουσα επικαλείται τη νομολογία του ιταλικού Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία δίδεται αρνητική απάντηση στο ερώτημα αυτό, βάσει της συλλογιστικής ότι η διοίκηση δεν μπορεί να τροποποιεί ή να συμπληρώνει τις αιτιολογικές σκέψεις μιας διοικητικής πράξεως, εκτός αν το πράττει εντός βραχείας και εύλογης προθεσμίας, χωρίς να παρακωλύει ενδεχόμενη άσκηση προσφυγής κατ' αυτής.

38 Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο της Επιτροπής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το έγγραφο της 26ης Ιουλίου 1989 όχι μόνο δεν εξαφάνισε την επίδικη απόφαση, κινώντας τη διαδικασία αναγνωρίσεως παραβάσεως εκ μέρους της BMW, αλλά την επικυρώνει, παρόλον ότι θεμελιώνεται σε διαφορετικούς λόγους. Κατά την προσφεύγουσα, ούτε το έγγραφο της 28ης Φεβρουαρίου 1990, το οποίο υπέγραψε ο Sir Leon Brittan, συνιστά νέα απόφαση, αλλ' επιβεβαίωση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

39 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το έγγραφο αυτό συνιστά νέο πραγματικό γεγονός, το οποίο, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, της επιτρέπει να μεταβάλει τα αιτήματα και την επιχειρηματολογία της, προκειμένου να ζητήσει την ακύρωσή του στο πλαίσιο της παρούσας διαφοράς. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι θα αντέκειτο προς την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και προς τις επιταγές περί οικονομίας της δίκης αν υποχρεωνόταν να ασκήσει νέα προσφυγή. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μία αμιγώς επιβεβαιωτική πράξη δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα επανέλαβε τα επιχειρήματά της.

40 Αναφερόμενη στη νομολογία του ιταλικού Συμβουλίου της Επικρατείας επί του θέματος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το αντικείμενο της διαφοράς θα εξαφανιζόταν λόγω της επελεύσεως των δύο πράξεων της Επιτροπής μόνο αν η τελευταία είχε ικανοποιήσει εξ ολοκλήρου τα αιτήματα της προσφεύγουσας. Θεωρεί ότι, με την από-

φαση της 12ης Ιουλίου 1988 (στην υπόθεση 383/87, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 4051, συγκεκριμένα σ. 4064), το Δικαστήριο εφάρμοσε τις ίδιες αρχές.

41 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται mutatismutandis και από το Πρωτοδικείο, δυνάμει του άρθρου 11, εδάφιο τρίτο, της προαναφερθείσας αποφάσεως του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, το Πρωτοδικείο μπορεί οποτεδήποτε να εξετάσει αυτεπαγγέλτως το απαράδεκτο για λόγους δημοσίας τάξεως. Η ύπαρξη πράξεως, κατά της οποίας ασκείται, βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης, προσφυγή ακυρώσεως, συνιστά ουσιώδη προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής, η έλλειψη της οποίας εξετάστηκε αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο επανειλημμένα (Διάταξη της 7ης Οκτωβρίου 1987 στην υπόθεση 248/86, Brüggemann κατά Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 3963, και απόφαση της 4ης Ιουνίου 1986 στην υπόθεση 78/85, Ομάδα Δεξιών Κομμάτων κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1986, σ. 1753, συγκεκριμένα σ. 1757).

42 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, συνιστούν πράξεις ή αποφάσεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 173, τα μέτρα των οποίων τα έννομα αποτελέσματα είναι δεσμευτικά και ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική του κατάσταση. Ειδικότερα, όταν πρόκειται για πράξεις ή αποφάσεις που λαμβάνονται κατόπιν διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνει περισσότερα στάδια, ιδίως εφόσον αποτελούν κατάληξη μιας εσωτερικής διαδικασίας, συνιστούν πράξη δυνάμενη να προσβληθεί μόνο τα μέτρα που καθορίζουν οριστικώς τη στάση του οργάνου κατά το πέρας της εν λόγω διαδικασίας, και όχι τα ενδιάμεσα μέτρα σκοπός των οποίων είναι η προετοιμασία της τελικής αποφάσεως (απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1981 στην υπόθεση 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, συγκεκριμένα σ. 2651, σκέψεις 8 επ.). Από τα παραπάνω έπεται ότι η προπαρασκευαστική φύση της προσβαλλομένης πράξεως αποτελεί εμπόδιο για το παραδεκτό της προσφυγής ακυρώσεως, δυνάμενο να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως, όπως δέχθηκε το Δικαστήριο με την απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1989 στην υπόθεση 346/87 (Bossi κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 303, συγκεκριμένα σ. 332 επ.).

43 Για να εκτιμηθεί η νομική φύση του, το προσβαλλόμενο έγγραφο πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της αποδεικτικής διαδικασίας σε σχέση με τις καταγγελίες που υποβάλλονται βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ.

44 Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται στην περίπτωση της καταγγελίας της προσφεύγουσας όχι μόνο επειδή επιδιώκεται η εκ μέρους της Επιτροπής λήψη αποφάσεως υποχρεώνουσας την BMW να θέσει τέρμα στις παραβάσεις που της προσάπτει η προσφεύγουσα, αλλά και επειδή η καταγγελία πρέπει να ερμηνευθεί ως αποσκοπούσα στην ανάκληση του πλεονεκτήματος της εφαρμογής, όσον αφορά το δίκτυο διανομής της

BMW, της ανά κατηγορία απαλλαγής που προβλέπει ο κανονισμός 123/85. Γεγονός είναι ότι οι διατάξεις του κανονισμού 17, τις λεπτομέρειες εφαρμογής του οποίου προβλέπει ο κανονισμός 99/63/ΕΟΚ, δεν αφορούν ρητώς παρόμοια απόφαση ανακλήσεως. Πλην όμως, το άρθρο 7 του κανονισμού 19/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Μαρτίου 1965, περί εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 59), προβλέπει ότι η ανάκληση της απαλλαγής ανά κατηγορία μπορεί να λάβει χώρα με ατομική απόφαση της Επιτροπής, βάσει των άρθρων 6 και 8 του κανονισμού 17. Στο πλαίσιο της διαδικασίας που προηγείται παρομοίων αποφάσεων, το άρθρο 19 του κανονισμού 17 εγγυάται, υπέρ των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και τρίτων που δικαιολογούν την ύπαρξη επαρκούς συμφέροντος, τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν την άποψή τους στην Επιτροπή. Το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ διέπει τις λεπτομέρειες της εν λόγω ακροάσεως.

45 Στο πλαίσιο της εξελίξεως της διεπομένης από τα άρθρα 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ διαδικασίας, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ τριών διαδοχικών φάσεων. Κατά την πρώτη, που ακολουθεί την κατάθεση της καταγγελίας, η Επιτροπή συλλέγει, όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ, τα στοιχεία που θα της επιτρέψουν να εκτιμήσει ποια συνέχεια πρέπει να δώσει στην καταγγελία. Η φάση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει ιδίως άτυπη ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών μεταξύ της Επιτροπής και του καταγγέλλοντος, με σκοπό να διευκρινιστούν τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που αποτελούν αντικείμενο της καταγγελίας και να παράσχουν στον καταγγέλλοντα την ευκαιρία να αναπτύξει τους ισχυρισμούς του, ενδεχομένως ενόψει μιας πρώτης αντιδράσεως των υπηρεσιών της Επιτροπής. Δεν νοούνται ως δυνάμενες να προσβληθούν πράξεις οι προκαταρκτικές παρατηρήσεις των υπηρεσιών της Επιτροπής στο πλαίσιο των εν λόγω ατύπων επαφών.

46 Σε μια δεύτερη φάση ακολουθεί η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ κοινοποίηση, με την οποία η Επιτροπή γνωστοποιεί στον καταγγέλλοντα τους λόγους για τους οποίους κρίνει ότι δεν δικαιολογείται η αποδοχή της αιτήσεώς του και του παρέχει τη δυνατότητα να υποβάλει εντός προθεσμίας που καθορίζει συναφώς τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις του. Η κοινοποίηση αυτή ομοιάζει προς την κοινοποίηση των κατά το άρθρο 2 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ αιτιάσεων, κοινοποίηση η οποία επίσης αποτελεί καρπό προκαταρκτικής εξετάσεως των στοιχείων της υποθέσεως με βάση την οποία η Επιτροπή τάσσει προθεσμία στις επιχειρήσεις προς τις οποίες απευθύνεται, προκειμένου να γνωστοποιήσουν τις απόψεις τους. Λόγω της θέσεως που κατέχει στην όλη διαδικασία, η κατά το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ κοινοποίηση αντιστοιχεί, συνεπώς, προς τη γνωστοποίηση των αιτιάσεων. Σημειωτέον ότι η κοινοποίηση των αιτιάσεων πρέπει, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981 στην υπόθεση 60/81 (υπόθεση IBM που προαναφέρθηκε), να εγγυάται την τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας, ενώ η κατά το άρθρο

6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ κοινοποίηση αποσκοπεί στη διαφύλαξη των δικονομικών δικαιωμάτων των καταγγελλόντων, τα οποία, πάντως, δεν είναι τόσο ευρέα όσο τα δικαιώματα άμυνας των επιχειρήσεων κατά των οποίων η Επιτροπή διεξάγει την έρευνά της (απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1987 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487, συγκεκριμένα σ. 4573). Όπως προκύπτει από την απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981 στην προαναφερθείσα υπόθεση (υπόθεση 60/81, IBM), η κοινοποίηση των αιτιάσεων δεν συνιστά απόφαση, αλλ' απλώς προπαρασκευαστική διαδικαστική πράξη σε σχέση με την τελική απόφαση. Εξυπακούεται ότι, αν αυτό ισχύει για την κοινοποίηση των αιτιάσεων, η νομική αξία της οποίας είναι μεγαλύτερη από την κατά το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ κοινοποίηση, η τελευταία δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε ως απόφαση. Πράγματι, η προσφυγή ακυρώσεως μιας τέτοιας κοινοποιήσεως θα ήταν δυνατό να υποχρεώσει το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο, όπως ακριβώς συμβαίνει στην περίπτωση προσφυγής κατά της κοινοποιήσεως των αιτιάσεων, να κρίνει επί ζητημάτων για τα οποία η Επιτροπή δεν είχε ακόμη τη δυνατότητα να αποφανθεί. Αυτό θα είχε ως συνέπεια, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1981 (στην προαναφερθείσα υπόθεση 60/81, IBM), την επίσπευση της συζητήσεως επί της ουσίας και τη σύγχυση των δύο διαφορετικών φάσεων της διαδικασίας, τόσο της διοικητικής όσο και της δικαστικής, κατά τρόπο ασυμβίβαστο προς το σύστημα κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Επιτροπής και των κοινοτικών δικαιοδοτικών οργάνων, το σύστημα των προβλεπομένων στη Συνθήκη μέσων παροχής έννομης προστασίας, καθώς και προς τις απαιτήσεις περί ορθής απονομής της δικαιοσύνης και εύρυθμης διεξαγωγής της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής.

47 Κατά την τρίτη φάση της διαδικασίας, η Επιτροπή λαμβάνει γνώση των παρατηρήσεων του καταγγέλλοντος. Παρόλον ότι το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ δεν προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα αυτή, η εν λόγω φάση μπορεί να τερματιστεί με τη λήψη τελικής αποφάσεως. Το Δικαστήριο αναγνώρισε επανειλημμένα ότι η Επιτροπή μπορεί να λάβει την οριστική απόφαση περί απορρίψεως της καταγγελίας και περατώσεως της υποθέσεως. Η οριστική αυτή απόφαση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής (απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 210/81, Demo-Studio Schmidt κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3045· απόφαση της 28ης Μαρτίου 1985 στην υπόθεση 298/83, CICCE κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 1105, και απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1987 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487).

48 Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση εκείνο που πρέπει να προσδιοριστεί είναι αν το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988 εντάσσεται στην πρώτη ή στην τελευταία από τις φάσεις της διαδικασίας διεξαγωγής έρευνας της καταγγελίας.

49 Συναφώς, πρέπει να αναλυθεί καταρχάς το περιεχόμενο του προσβαλλομένου εγγράφου. Όπως προκύπτει από την εξέταση αυτή, το έγγραφο άπτεται δύο ζητη-

μάτων. Πρώτον, αναφέρεται στην αίτηση της προσφεύγουσας με την οποία ζητείται από την Επιτροπή να λάβει απόφαση υποχρεώνουσα την BMW να επαναλάβει τις παραδόσεις των προϊόντων της προς την προσφεύγουσα και να συναινέσει στην εκ μέρους της τελευταίας χρησιμοποίηση του σήματος της BMW. Ο τρόπος με τον οποίο διατυπώνεται η αντίδραση της καθής στην εν λόγω αίτηση δεν απέχει από μια οριστική άρνηση ικανοποιήσεώς της.

50 Συγκεκριμένα, το έγγραφο μνημονεύει καταρχάς την έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής να λάβει τα αιτούμενα μέτρα. Γεγονός είναι ότι η εν λόγω εκτίμηση στηρίζεται, όπως διευκρινίζεται, αποκλειστικά στα πληροφοριακά στοιχεία που παρέχει η προσφεύγουσα. Πλην όμως, η θέση της Επιτροπής, όσον αφορά την έλλειψη αρμοδιότητάς της, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως το οριστικό αποτέλεσμα μιας εξετάσεως των στοιχείων αυτών ενόψει των κοινοτικών διατάξεων στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού. Η εντύπωση αυτή ότι πρόκειται περί οριστικής αρνήσεως ενισχύεται ενδεχομένως από τον ισχυρισμόν ότι, μολονότι οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας μπορούν να ληφθούν υπόψη από το εθνικό δικαστήριο στο πλαίσιο διαφοράς με αντικείμενο την αποκατάσταση της προβαλλομένης ζημίας, δεν μπορεί να γίνει, αντίθετα, επίκλησή τους από την Επιτροπή με σκοπό να υποχρεωθεί η BMW να επαναλάβει την παράδοση των προϊόντων της προς την προσφεύγουσα. Ο ισχυρισμός αυτός θα μπορούσε να ερμηνευθεί από την προσφεύγουσα ως συνεπαγόμενος οριστική εκτίμηση, στο νομικό επίπεδο, των πραγματικών περιστατικών που γνωστοποίησε στην Επιτροπή προς στήριξη της αιτήσεώς της, η οποία αποσκοπούσε στην εκ μέρους της Επιτροπής επιβολή στην BMW συγκεκριμένης συμπεριφοράς έναντι της προσφεύγουσας.

51 Εξάλλου, όπως προκύπτει από δηλώσεις του εκπροσώπου της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, δεν αποκλείεται οι απόψεις αυτές να απηχούν την οριστική στάση των υπηρεσιών της Επιτροπής επί του θέματος, υπηρεσιών που δεν έκριναν αναγκαίο να ζητήσουν συμπληρωματικές πληροφορίες.

52 Πάντως, το έγγραφο δεν περιέχει μόνο παρατηρήσεις επί της αιτήσεως για τη λήψη ειδικών μέτρων, αλλά πραγματεύεται γενικότερα και το δεύτερο αίτημα της προσφεύγουσας, με το οποίο η Επιτροπή κλήθηκε να αναγνωρίσει την παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης που διέπραξε η BMW και να την υποχρεώσει να θέσει τέρμα στην εν λόγω παράβαση. Από την ανάπτυξη που περιέχει το έγγραφο σχετικά με τη δεύτερη αυτή γενικότερη αιτίαση συνάγεται ότι επί του θέματος εκφράστηκε ήδη οριστική εκτίμηση. Η ανάπτυξη αυτή περιορίζεται στο να επιστηθεί με συντομία η προσοχή της προσφεύγουσας επί της ανά κατηγορία απαλλαγής που άρχισε να ισχύει μετά την καταγγελία της συμβάσεως που είχε συνάψει με την BMW και επί της ελλείψεως πληροφοριών δηλωτικών του ότι το σύστημα διανομής της BMW δεν είναι σύννομο. Αντίθετα, όπως προκύπτει από το έγγραφο, η Επιτροπή δεν είχε ακόμα προβεί σε νομική

εκτίμηση του εν λόγω συστήματος διανομής, ούτε της συνολικής συμπεριφοράς της BMW έναντι της προσφεύγουσας.

53 Έτσι, το προσβαλλόμενο έγγραφο περιλαμβάνει τόσο στοιχεία ικανά να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι, όσον αφορά το πρώτο ερώτημα σχετικά με την αρμοδιότητά της να θεσπίσει τα αιτούμενα από την προσφεύγουσα ειδικά μέτρα, η Επιτροπή έχει ήδη τοποθετηθεί οριστικώς όσο και στοιχεία προσωρινού χαρακτήρα σε σχέση με το δεύτερο ερώτημα περί του βασίμου της αρυομένης από παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης αιτιάσεως, καθώς και ως προς την τύχη της γενικότερης αιτήσεως της προσφεύγουσας περί λήψεως των ενδεδειγμένων μέτρων για τον τερματισμό της παραβάσεως αυτής.

54 Η αντιπαράθεση των στοιχείων αυτών του εγγράφου δεικνύει ότι η Επιτροπή δεν είχε αποφασίσει ακόμη επί της καταγγελίας της προσφεύγουσας. Συγκεκριμένα, μια απόφαση δεν μπορεί να περιέχει, εκτός εάν πρόκειται για μερική απόφαση, προσωρινές εκτιμήσεις από κοινού με οριστικές. Πάντως, στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή δεν ανέφερε ότι είχε την πρόθεση να κρίνει τη διαδικασία χωρίζοντάς την σε δύο μέρη και να περατώσει πάραυτα το ένα από τα δύο, γεγονός που επιτρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μερικής αποφάσεως.

55 Συνεπώς, από τη γραμματική ανάλυση του εγγράφου στο σύνολό του συνάγεται ότι δεν αποτελεί ακόμα οριστική απάντηση στην καταγγελία της προσφεύγουσας, αλλ' ότι εντάσσεται στην πρώτη φάση της διαδικασίας διεξαγωγής ερευνών επί της καταγγελίας, στο πλαίσιο της οποίας λαμβάνουν χώρα προκαταρκτικές ανταλλαγές απόψεων. Αυτό προκύπτει, πρώτον, από την ίδια τη διατύπωση του εγγράφου, το οποίο, σε αντίθεση προς τις αποφάσεις της Επιτροπής επί άλλων καταγγελιών, δεν περιλαμβάνει καμιά ρητή δήλωση περί απορρίψεως της καταγγελίας και αποφάσεως περί περατώσεως της υποθέσεως (αποφάσεις στην προαναφερθείσα υπόθεση 210/81, Demo-Studio Schmidt, συγκεκριμένα σ. 3049, στην προαναφερθείσα υπόθεση 298/83, CICCE, συγκεκριμένα σ. 1121, και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds, συγκεκριμένα σ. 4503 επ.). Σε αντίθεση προς όσα υποστήριξε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η πρώτη παράγραφος του προσβαλλομένου εγγράφου δεν ισοδυναμεί με παρόμοια απόφαση. Πράγματι, η χρησιμοποιούμενη στο σημείο αυτό φρασεολογία είναι λιγότερο οριστική από εκείνη των προαναφερθεισών αποφάσεων της Επιτροπής.

56 Την άποψη ότι το έγγραφο εντάσσεται στο πρώτο από τα τρία στάδια διαδικασίας επιβεβαιώνει το γεγονός ότι δεν τάχθηκε στην προσφεύγουσα η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 του κανονισμου 99/63/ΕΟΚ προθεσμία για την υποβολή των παρατηρήσεών της.

57 Όσον αφορά τις απορριπτικές αποφάσεις που εντάσσονται στην τρίτη φάση της διαδικασίας, πρέπει να υπομνηστεί ότι το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να αποφανθεί επί του περιεχομένου και των συνεπειών τους. Κατά τη νομολογία αυτή, οι εν λόγω αποφάσεις διακρίνονται από το γεγονός ότι θέτουν τέρμα στην έρευνα που είχε αρχίσει, περιέχουν (ενδεχομένως) κρίση επί των εν λόγω συμφωνιών και εμποδίζουν τους καταγγέλλοντες να ζητήσουν την επανέναρξη της έρευνας, εκτός αν προσκομίσουν νέα στοιχεία (απόφαση στις προαναφερθείσες συνεκδικασθείσες υποθέσεις 142/84 και 156/84, BAK και Reynolds, συγκεκριμένα σ. 4571). Όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, το προσβαλλόμενο έγγραφο, το οποίο δεν αποτελεί ακόμα οριστική λήψη θέσεως εκ μέρους της Επιτροπής, δεν είχε παρόμοιο περιεχόμενο. Συνεπώς, δεν εντάσσεται στο πλαίσιο της τρίτης φάσεως της διαδικασίας.

58 Για τους λόγους αυτούς, το Πρωτοδικείο αναγνωρίζει ότι το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988 αποτελεί κοινοποίηση προκαταρκτικών παρατηρήσεων που εντάσσονται στην πρώτη φάση της κατά το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ διαδικασίας· η κοινοποίηση αυτή δεν είναι ικανή να θίξει τα δικονομικά δικαιώματα της προσφεύγουσας και, συνακόλουθα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πράξη δεκτική προσφυγής.

59 Από τα παραπάνω συνάγεται ότι το επιχείρημα που αντλεί επικουρικώς η Επιτροπή από το γεγονός ότι το έγγραφο υπογράφηκε από διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού και όχι από τον γενικό διευθυντή ή από αρμόδιο μέλος της Επιτροπής στερείται σημασίας για την επίλυση της παρούσας διαφοράς.

60 Το ίδιο ισχύει και για την αντίθετη επιχειρηματολογία που ανέπτυξε επί του σημείου αυτού η προσφεύγουσα, στηριζόμενη, ιδίως, στην απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 1984 στην προαναφερθείσα υπόθεση 65/83 (Erdini κατά Συμβουλίου), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε το παραδεκτό της προσφυγής υπαλλήλου με αντικείμενο την ακύρωση εγγράφου που δεν είχε εκδώσει η αρμόδια ΑΔΑ. Συναφώς, πρέπει, εξάλλου, να παρατηρηθεί ότι, σε αντίθεση προς το έγγραφο που επικύρωσε η ΑΔΑ, το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988 δεν αναγνωρίστηκε από το καθού όργανο ως απόφαση.

61 Προς στήριξη της θέσεώς της ότι το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988 αποτελεί απόφαση δυνάμενη να προσβληθεί, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε επίσης ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων τεκμαίρονται έγκυρες. Κατά τη νομολογία αυτή, οι πράξεις των οργάνων δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως ανυπόστατες παρά μόνον όταν πάσχουν ιδιαζόντως σοβαρά και προφανή ελαττώματα (για παράδειγμα απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1987 στην υπόθεση

15/85, Consorzio cooperative d' Abruzzo κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 1005, συγκεκριμένα σ. 1035· απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1974 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 15/73 έως 33/73, 52/73, 53/73, 57/73 έως 109/73, 116/73, 117/73, 123/73, 132/73 και 135/73 έως 137/73, Kortner-Schots και λοιποί κατά Συμβουλίου, Επιτροπής και Κοινοβουλίου, Rec. 1974, σ. 177, συγκεκριμένα σ. 191, και απόφαση της 12ης Ιουλίου 1957 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 7/56 και 3/57 έως 7/57, Algera και λοιποί κατά Assemblée commune, Rec. 1957, σ. 81, συγκεκριμένα σ. 122). Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι αυτό δεν ισχύει στην περίπτωση του εγγράφου κατά του οποίου βάλλει.

62 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η συναφής νομολογία του Δικαστηρίου αφορά το ζήτημα αν πράξεις των κοινοτικών οργάνων με τις οποίες σκοπείται η παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων μπορούν κατ' εξαίρεση να θεωρηθούν ως στερούμενες των εν λόγω αποτελεσμάτων λόγω ιδιαζόντως σοβαρών και προφανών ελαττωμάτων που πάσχουν. Το ερώτημα αυτό, συνεπώς, δεν τίθεται στην παρούσα υπόθεση, δεδομένου ότι το προσβαλλόμενο έγγραφο δεν αποβλέπει στην παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων.

63 Απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε περαιτέρω ότι, αισθανόμενη την ανάγκη να λάβει προληπτικά μέτρα, έκρινε ότι όφειλε να ασκήσει προσφυγή κατά του εγγράφου της 30ής Νοεμβρίου 1988. Υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη της το ενδεχόμενο, απαντώντας στην καταγγελία της, να μη προβεί σε καμιά περαιτέρω ενέργεια. Θεωρεί ότι στην περίπτωση αυτή το ενδεχόμενο ασκήσεως προσφυγής κατά παραλείψεως δεν εγγυάτο την προστασία των δικαιωμάτων της, επειδή υπήρχε φόβος η Επιτροπή να προβάλει ένσταση απαραδέκτου, ισχυριζόμενη ότι το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988 συνιστούσε απόφαση και ότι η προθεσμία προσβολής της είχε ήδη εκπνεύσει.

64 Στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, παρέλκει η εξέταση των θεωρητικών ενδεχομένων από την άσκηση προσφυγής κατά παραλείψεως. Όσον αφορά την παρούσα προσφυγή ακυρώσεως, πρέπει να τονιστεί ότι η αντίδραση της Επιτροπής σε απάντηση της καταγγελίας της προσφεύγουσας υπήρξε διφορούμενη και μπορούσε να εγείρει ορισμένες αμφιβολίες ως προς τη φύση της. Το Πρωτοδικείο αναγνωρίζει ότι η προσφεύγουσα βρέθηκε σε κατάσταση νομικής αβεβαιότητας όσον αφορά το χαρακτήρα της εκδοθείσας από την Επιτροπή πράξεως ως αποφάσεως και, συνακόλουθα, ως προς το ένδικο βοήθημα της προσφυγής που θα της επέτρεπε να επιδιώξει τον δικαστικό έλεγχο της συμπεριφοράς της Επιτροπής. Πάντως, η δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Πρωτοδικείου ως προς το αν η κοινοποίηση που της απευθύνθηκε συνιστά ή όχι απόφαση δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής διασφάλισε την προστασία των δικαιωμάτων της. Ναι μεν η προσφυγή αυτή είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη, επειδή ελλείπει απόφαση δυνάμενη να προβληθεί, το Πρωτοδικείο, όμως, πρέπει να λάβει υπόψη του τη νομική αβεβαιότητα στην οποία βρέθηκε η προσφεύγουσα, όταν αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

65 Επομένως, η αίτηση ακυρώσεως που υποβλήθηκε με το δικόγραφο της προσφυγής είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη.

66 Κατά την έγγραφη διαδικασία, η προσφεύγουσα δήλωσε ότι είχε την πρόθεση να μεταβάλει τα αιτήματα της προσφυγής της, προκειμένου να ζητήσει, στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, την ακύρωση του εγγράφου της 28ης Φεβρουαρίου 1990, που υπέγραψε το επιφορτισμένο με τον ανταγωνισμό μέλος της Επιτροπής. Η προσφεύγουσα στηρίχθηκε συναφώς στη νομολογία του Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία πράξη που αντικαθιστά ή παρατείνει κατά τη διάρκεια της δίκης την προσβαλλόμενη πράξη πρέπει να θεωρείται ως νέο στοιχείο επιτρέπον στον προσφεύγοντα να προσαρμόσει τα αιτήματα και τους ισχυρισμούς του (απόφαση της 3ης Μαρτίου 1982 στην υπόθεση 14/81, Alpha Steel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 749, συγκεκριμένα σ. 763· απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 1987 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 351/85 και 360/85, Fabrique de fer de Charleroi και Dillinger Hüttenwerke κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 3639, συγκεκριμένα σ. 3672, και απόφαση της 14ης Ιουλίου 1988 στην υπόθεση 103/85, Stahlwerke Peine-Salzgitter κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4131, συγκεκριμένα σ. 4149).

67 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η προσφεύγουσα ενέμεινε στα επιχειρήματά της. Πάντως, δεν δήλωσε ρητώς ότι θα κάνει χρήση των νομικών μηχανισμών που έκρινε ότι διαθέτει, ούτε προσάρμοσε τα αιτήματά της, όπως είχε εξαγγείλει, για να ζητήσει την ακύρωση της επιβεβαιωτικής αποφάσεως που περιείχε — κατά την άποψή της — το έγγραφο της 28ης Φεβρουαρίου 1990. Ο κανονισμός διαδικασίας δεν περιλαμβάνει διατάξεις διέπουσες τους τρόπους ενδεχομένης προσαρμογής των αιτημάτων ενός διαδίκου κατά τη διάρκεια της δίκης. Κατά κανόνα, απαιτεί τα αιτήματα να διατυπώνονται με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή με το υπόμνημα αντικρούσεως. Στις τρεις υποθέσεις που επικαλέστηκε η προσφεύγουσα, το Δικαστήριο δέχθηκε αιτήματα που τροποποιήθηκαν με τα υπομνήματα απαντήσεως των προσφευγόντων, δηλαδή εγγράφως με σχετικό δικόγραφο. Στην παρούσα υπόθεση, όπου η επιδεχόμενη προσαρμογή των αιτημάτων της προσφεύγουσας πράξη εκδόθηκε μόλις μερικές ημέρες πριν από την επ' ακροατηρίου συζήτηση, δεν μπορεί να απαιτηθεί η προσαρμογή αυτή να γίνει με γραπτό υπόμνημα. Επομένως, αρκεί καταρχήν συναφής προφορική δήλωση κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας. Πάντως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι εκείνα που προσδιορίζουν το αντικείμενο της δίκης είναι τα αιτήματα — έστω και προφορικά — των διαδίκων. Συνακόλουθα, έχει σημασία να αναφέρονται ρητώς και απεριφράστως τα αιτήματα των διαδίκων. Ειδικότερα, όταν πρόκειται για προσφυγή ακυρώσεως, πρέπει να προσδιορίζεται με σαφήνεια η πράξη της οποίας ζητείται η ακύρωση. Το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη έμμεση αναφορά σ' αυτήν, εφόσον διατρέχει τον κίνδυνο να αποφανθεί « ultra petita ». Αυτό ισχύει όσον αφορά τόσο τα αιτήματα που περιλαμβάνουν τα υπομνήματα των διαδίκων όσο και τα προφορικώς αναπτυσσόμενα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Επειδή η προσφεύγουσα δεν διευκρίνισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι του λοιπού ζητεί την ακύρωση άλλης πράξεως πλην εκείνης στην οποία αναφέρεται με τα γραπτά υπομνήματά της, και συγκεκριμένα στο έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988, έπεται ότι δεν τροποποίησε τα αιτήματά της κατά τη διάρκεια της δίκης.

68 Καίτοι όμως η διαπίστωση αυτή αρκεί αφεαυτής για να διαλύσει οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς το περιεχόμενο των αιτημάτων της προσφεύγουσας, δεν στερείται σημασίας να παρατηρηθεί επιπλέον ότι, ακόμη και στην περίπτωση τροποποιήσεως των αρχικών αιτημάτων της προσφεύγουσας κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η νομολογία στην οποία αναφέρεται συναφώς δεν της παρέχει εν προκειμένω τη δυνατότητα να επεκτείνει το αντικείμενο της διαφοράς και στην ακύρωση του εγγράφου της 28ης Φεβρουαρίου 1990. Πράγματι, οι σχετικοί κανόνες που ανέπτυξε το Δικαστήριο αφορούν, αφενός, την κατάσταση στα πλαίσια της οποίας ατομική, ρητή ή σιωπηρή, απόφαση αντικαταστάθηκε από άλλη με το αυτό αντικείμενο (απόφαση της 3ης Μαρτίου 1982 στην προαναφερθείσα υπόθεση 14/81, Alpha Steel, και της 14ης Ιουλίου 1988 στην προαναφερθείσα υπόθεση 103/85, Stahlwerke Peine-Salzgitter) και, αφετέρου, εκείνη στα πλαίσια της οποίας διάταξη του παραγώγου δικαίου έχει παραταθεί, χωρίς να επέλθει τροποποίηση της αρχής που θέτει και που συνιστά το ουσιώδες του αντικειμένου της διαφοράς (απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 1987 στις προαναφερθείσες υποθέσεις 351/85 και 360/85, Fabrique de fer de Charleroi και λοιποί). Κοινό χαρακτηριστικό των περιπτώσεων αυτών είναι ότι πρόκειται για προσφυγές οι οποίες στρέφονται, ήδη με το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης, κατά οριστικών πράξεων που παράγουν έννομα αποτελέσματα και κατά των οποίων η άσκηση προσφυγής ακυρώσεως είναι παραδεκτή. Συνεπώς, η αποδεκτή από το Δικαστήριο επέκταση του αντικειμένου της προσφυγής αφορά πράξεις των οποίων η φύση και το ουσιώδες αντικείμενο ταυτίζεται προς τις πράξεις στις οποίες αναφέρεται το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης.

69 Πάντως, στην προκειμένη περίπτωση το έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1988 είναι αποκλειστικώς προσωρινού χαρακτήρα· δεν συνιστά οριστική πράξη. Συνεπώς, δεν παρήγαγε έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να αντικατασταθούν ή παραταθούν με μεταγενέστερη απόφαση. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι μεταγενέστερη πράξη, εκδιδόμενη κατά τη διάρκεια της δίκης, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως νέο στοιχείο στο οποίο η προσφεύγουσα θα είχε τη δυνατότητα να προσαρμόσει τα αιτήματά της, χωρίς εξ αυτού να μεταβάλλεται το ίδιο το αντικείμενο της διαφοράς. Το άρθρο 19 του οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ, το οποίο εφαρμόζεται στην ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, δυνάμει του άρθρου 46, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω οργανισμού, καθώς και το άρθρο 38 του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου δεν επιτρέπουν παρόμοια τροποποίηση (απόφαση της 25ης Σεπτεμβρίου 1979 στην υπόθεση 232/78, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Rec. 1979, σ. 2729, συγκεκριμένα σ. 2737).

70 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο θα όφειλε να απορρίψει ως απαράδεκτη την προσφυγή ακυρώσεως και στην περίπτωση κατά την οποία η προσφεύγουσα προσάρμοζε τα αιτήματά της, ώστε να περιλάβει σ' αυτά και το έγγραφο της 28ης Φεβρουαρίου 1990.

71 Επειδή η παρούσα προσφυγή είναι απαράδεκτη, παρέλκει η απόφανση επί του ζητήματος αν η προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου λόγω των πράξεων που εξέδωσε η

Επιτροπή κατά τη διάρκεια της δίκης. Πράγματι, σύμφωνα προς την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 8 Μαρτίου 1972 στην υπόθεση 42/71 (Nordgetreide κατά Επιτροπής, Rec. 1972, σ. 105, συγκεκριμένα σ. 108), υπόθεση στα πλαίσια της οποίας ο αντίδικος είχε ζητήσει — όπως εν προκειμένω — να αναγνωριστεί ότι παρείλκε η έκδοση αποφάσεως επειδή εξέλιπε το αντικείμενο της διαφοράς, αρκεί η εκ μέρους του Πρωτοδικείου απόρριψη της προσφυγής ως απαράδεκτης, χωρίς να αποφανθεί επί του ερωτήματος αν παρέλκει η έκδοση αποφάσεως.

Επί του παραδεκτού του αιτήματος αποζημιώσεως

72 Προς στήριξη του αιτήματός της περί αποζημιώσεως, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή καθυστέρησε να αποφανθεί επί της καταγγελίας και η άρνησή της, κατά τα ουσιώδη, να τη λάβει υπόψη αποτελούν στοιχεία συστατικά αμελείας που συνεπήχθησαν σοβαρή ζημία γι' αυτήν, αν ληφθεί υπόψη ότι, καθ' όλη την κρίσιμη περίοδο, ματαίως ζήτησε να προμηθεύεται οχήματα και εξαρτήματα από την BMW.

73 Κατά το άρθρο 19 του οργανισμού περί του Δικαστηρίου ΕΟΚ και του άρθρου 38, παράγραφος 1, στοιχείο γ), του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου, το δικόγραφο πρέπει μεταξύ άλλων να περιέχει το αντικείμενο της διαφοράς και συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση. Για να ικανοποιεί τις ανωτέρω απαιτούμενες προϋποθέσεις, το δικόγραφο με το οποίο ζητείται η αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσε κοινοτικό όργανο πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία επιτρέποντα την εξατομίκευση της συμπεριφοράς που ο προσφεύγων προσάπτει στο θεσμικό όργανο, τους λόγους για τους οποίου θεωρεί ότι υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της συμπεριφοράς και της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη, καθώς και τον χαρακτήρα και την έκταση της εν λόγω ζημίας. Αντίθετα, αίτημα για την καταβολή κάποιας αποζημιώσεως στερείται της αναγκαίας σαφήνειας και πρέπει, συνακόλουθα, να θεωρείται απαράδεκτο (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 1971 στην υπόθεση 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt κατά Συμβουλίου, Rec. 1971, σ. 975, συγκεκριμένα σ. 984).

74 Η παράβαση του άρθρου 19 του οργανισμού του Δικαστηρίου και του άρθρου 38, παράγραφος 1, περίπτωση γ), του κανονισμού διαδικασίας του στοιχειοθετεί έναν από τους λόγους απαραδέκτου που το Πρωτοδικείο μπορεί οποτεδήποτε να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού διαδικασίας (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1966 στην υπόθεση 3/66, Alfieri κατά Κοινοβουλίου, Rec. 1966, σ. 633, συγκεκριμένα σ. 649).

75 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν προσδιόρισε το ακριβές ύψος της ζημίας που θεωρεί ότι υπέστη, ούτε ανέφερε πραγματικά στοιχεία επιτρέποντα την εκτίμηση της φύσεως και της εκτάσεως της εν λόγω ζημίας. Με τα υπομνήματά της

περιορίστηκε στον ισχυρισμό, κατά τρόπο αφηρημένο και γενικό, ότι υπέστη « σοβαρή ζημία », η οποία της προκλήθηκε επειδή η BMW δεν της προμήθευε πλέον τα προϊόντα της. Δεν προσκόμισε καμιά ένδειξη σχετικά με τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε κατά τον χρόνο εκείνο ή των συμβατικών σχέσεων που διατηρούσε με την BMW, ούτε ως προς την επίπτωση από την καταγγελία της συμβάσεως διανομής στις εμπορικές δραστηριότητές της ούτε ειδικότερα ως προς την εξέλιξη του κύκλου εργασιών της μετά την υποβολή της καταγγελίας της στην Επιτροπή.

76 Γεγονός είναι ότι το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι, υπό ειδικές περιστάσεις, δεν είναι απαραίτητο να διευκρινίζεται με το εισαγωγικό δικόγραφο της δίκης η ακριβής έκταση της ζημίας και να προσδιορίζεται το ύψος της αιτουμένης αποζημιώσεως. Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε, αλλ' ούτε επικαλέστηκε, την ύπαρξη παρομοίων περιστάσεων.

77 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το αίτημα περί αποζημιώσεως της προσφεύγουσας είναι επίσης απαράδεκτο. Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

78 Κατά την έγγραφη διαδικασία, η Επιτροπή ζήτησε από το Πρωτοδικείο να αναγνωρίσει ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως και να κανονίσει τα έξοδα κατά την κρίση του, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 5, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή ζήτησε περαιτέρω, επικουρικώς και για την περίπτωση κατά την οποία το Πρωτοδικείο θα αποφάσιζε να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού διαδικασίας, την καταδίκη της προσφεύγουσας στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα προς το άρθρο 69, παράγραφος 2. Επειδή η προσφυγή απορρίφθηκε ως απαράδεκτη, πρέπει να εξεταστεί αν μπορεί να γίνει δεκτό το σκέλος των αιτημάτων της Επιτροπής όσον αφορά την καταδίκη της προσφεύγουσας στα δικαστικά έξοδα.

79 Καταρχάς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το γεγονός ότι ο νικήσας διάδικος προέβαλε παρόμοιο αίτημα μόλις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση δεν αποτελεί εμπόδιο για την αποδοχή του αιτήματός του (απόφαση της 29ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 113/77, NTN Toyo Bearing Co. κατά Συμβουλίου, Rec. 1979, σ. 1185, συγκεκριμένα σ. 1210 επ., και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Warner στην ίδια υπόθεση, συγκεκριμένα σ. 1274).

80 Κατόπιν των ανωτέρω, το Πρωτοδικείο πρέπει να στηριχθεί επί της αρχής του άρθρου 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου, κατά την οποία ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Όμως, κατά το άρθρο 69, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, το Πρωτοδικείο μπορεί, εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, να συμψηφίσει τα έξοδα ολικώς ή μερικώς. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η Επιτροπή ευθύνεται επίσης για τη γένεση της διαφοράς λόγω της διφορουμένης διατυπώσεως του εγγράφου της 30ής Νοεμβρίου 1988. Η προσφεύγουσα ενέμεινε στο αίτημά της περί ακυρώσεως και μετά την εκ μέρους της Επιτροπής διευκρίνιση της νομικής καταστάσεως με το έγγραφο της 26ης Ιουλίου 1989, ενώ υπέβαλε αίτημα αποζημιώσεως το οποίο κρίθηκε απαράδεκτο για λόγους ασχέτους προς τη συμπεριφορά της Επιτροπής. Λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή πρέπει να φέρει τα δικά της έξοδα και το ήμισυ των εξόδων της προσφεύγουσας. Η προσφεύγουσα θα φέρει το υπόλοιπο ήμισυ των δικών της εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφαίνεται:

1) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη.

2) Η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ήμισυ των εξόδων της προσφεύγουσας. Η προσφεύγουσα φέρει το υπόλοιπο ήμισυ των δικών της εξόδων.

Cruz Vilaça Kirschner

Schintgen García-Valdecasas Lenaerts

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Ιουλίου 1990.

Ο γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

J. L. Cruz Vilaça